

Dyslexieprotocol

Montessorischool Ede

Montessori
school Ede

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
1. WAT IS DYSLEXIE?.....	4
1.1 OORZAKEN VAN DYSLEXIE.....	4
1.2 GEVOLGEN VAN DYSLEXIE	5
<i>Problemen bij het leren algemeen</i>	<i>5</i>
<i>Problemen bij het lezen.....</i>	<i>5</i>
<i>Problemen bij het spellen.....</i>	<i>5</i>
<i>Problemen bij het rekenen</i>	<i>5</i>
<i>Problemen bij het kosmisch onderwijs.....</i>	<i>6</i>
<i>Problemen bij vreemde talen</i>	<i>6</i>
<i>Gevolgen voor de schoolloopbaan</i>	<i>6</i>
<i>Sociaal-emotionele gevolgen</i>	<i>6</i>
<i>Conclusie</i>	<i>6</i>
2. SIGNALERING VAN DYSLEXIE	7
2.1 AFNAME LEESTOETSEN	7
2.2 AFNAME SPELLINGSTOETSEN	8
2.3 DE ZWAKKE LEZERS EN SPELLERS	8
2.4 DE DOORGAANDE LIJN	8
2.5 GROEPS- EN KINDBESPREKING	8
3. STAPPENSHEMA PER GROEP	9
3.1 GROEP 3 TECHNISCHE LEESVAARDIGHEID EN SPELLING	9
3.3 GROEP 4: TECHNISCHE LEESVAARDIGHEID EN SPELLING.....	11
3.4 GROEP 5-8: LEESVAARDIGHEID BEVORDERING	12
3.5 LEERLING IN BEELD TOETSEN ANALYSE.....	14
4 ZORGNIVEAUS	15
4.1 ZORGNIVEAU 1 GOED LEES- EN SPELLINGONDERWIJS IN DE KLAS	16
4.2 ZORGNIVEAU 2 EXTRA BEGELEIDING IN DE KLAS.....	17
4.3 ZORGNIVEAU 3 EXTRA BEGELEIDING BUITEN DE KLAS	18
4.4 DIAGNOSTIEK EN BEHANDELING IN HET ZORGINSTITUUT	19
5 AANVRAAG DYSLEXIE ONDERZOEK.....	19
5.1 STAPPENPLAN ONDERZOEK.....	19
5.2 SPECIFIEKE MAATREGELEN OF FACILITEITEN	20
6 DYSLEXIE IN DE KLAS	20

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

Voorwoord

In Nederland heeft ongeveer tien procent van de kinderen op de basisschool moeite met leren lezen. Niet goed kunnen lezen heeft verstrekende gevolgen voor de gehele schoolloopbaan en voor het functioneren in een geletterde maatschappij als de onze. Het voorkomen van leesproblemen en het zo vroeg mogelijk verhelpen hiervan is een belangrijke taak waar basisscholen voor staan. Om te komen tot verbetering van het onderwijs aan kinderen met (potentiële) leesproblemen heeft het Expertisecentrum Nederlands in opdracht van het Procesmanagement Primair Onderwijs het Protocol Leesproblemen en Dyslexie ontwikkeld. Het protocol dat nu voor u ligt is een vertaling van dit landelijke protocol naar de situatie op Montessorischool Ede.

Het dyslexieprotocol geeft de leerkrachten van onze school en de ouders handvatten om stagnaties in de ontwikkeling van de beginnende- en gevorderde geletterdheid vroegtijdig te signaleren en zoveel mogelijk te verhelpen. Op het inschrijfformulier wordt er aan de ouders van toekomstige kinderen al naar kenmerken van dyslexie gevraagd in de voorschoolse periode. Daarnaast vragen wij of dyslexie in de familie zit. Uit onderzoek is bekend, hoe eerder leesproblemen kunnen worden opgespoord, hoe groter de kans is dat een interventieprogramma succes heeft.

Aan de hand van een gedetailleerd uitgewerkt stappenplan ([zie hoofdstuk 3](#)) kan de leerkracht samen met de KC-er op school, de kinderen met leesproblemen op systematische wijze volgen en begeleiden. Bij de meeste kinderen met leesproblemen zal dit leiden tot een verbetering van de leesprestaties. Bij ongeveer drie procent van de kinderen zal het leesproces echter altijd moeizaam blijven verlopen, omdat bij hen sprake is van dyslexie. Ook in het geval van dyslexie is een vroegtijdige onderkenning belangrijk. Voor kinderen met dyslexie is gespecialiseerde hulp nodig die gericht is op het behalen van een zo hoog mogelijk niveau van functionele geletterdheid. Vaak zal dit gebeuren met gebruikmaking van compensatiestrategieën en hulpmiddelen als de computer en ingesproken of gescande teksten.

Er zijn 4 zorgniveaus waarop het onderwijs aan en de begeleiding van kinderen met leesproblemen gedefinieerd kan worden en deze vormen de rode draad in het protocol.

Zorgniveau 1: Goed leesonderwijs in klassenverband.

Zorgniveau 2: Extra zorg in de groepssituatie door de groepsleerkracht.

Zorgniveau 3: Specifieke interventies uitgevoerd en/of ondersteund door de zorgspecialist in de school.

Zorgniveau 4: Diagnostiek en behandeling in zorginstituut

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

1. Wat is dyslexie?

De snelheid in decoderen, ofwel automatisering, is het kernprobleem van dyslectici. In Nederland worden officieel de volgende definities van dyslexie gehanteerd:

- Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau (Stichting Dyslexie Nederland, 2008).
- Dyslexie is een specifieke lees- en spellingstoornis met een neurobiologische basis, die wordt veroorzaakt door cognitieve verwerkingsstoornissen op het raakvlak van fonologische en orthografische taalverwerking. Deze specifieke taalverwerkingsproblemen wijken proportioneel af van het overige cognitieve, en met name de taalverwerkingsprofielen en leiden tot ernstige problemen met het lezen en spellen van woorden ondanks regelmatig onderwijs. Dit specifieke lees- en spellingprobleem beperkt in ernstige mate een normale educatieve ontwikkeling, die op grond van de overige cognitieve vaardigheden geïndiceerd zou zijn (Blomert, 2006).

Dyslexie is het best omschreven als een combinatie van mogelijkheden en moeilijkheden die het leerproces beïnvloeden bij lezen, spellen, schrijven en vaak ook rekenen. In Nederland heeft ongeveer 4% van de basisschoolpopulatie dyslexie; deze kinderen hebben ernstige lees- en/of spellingproblemen die het gevolg zijn van een gebrek aan automatisering en fonologische tekorten. Deze twee componenten worden steeds meer gezien als de kern van het probleem.

Het probleem moet hardnekkig zijn. Dit moet worden aangetoond door een langere periode met herhaalde testafnames. Als extra, planmatige en intensieve didactische maatregelen en inspanningen op het gebied van remediëring nauwelijks leiden tot een verbetering, spreekt men van hardnekkigheid. Dit noemt je ook wel didactische resistentie en kan worden aangetoond wanneer het kind nauwelijks vooruitgang boekt op genormeerde toetsen gedurende ten minste een half jaar intensieve begeleiding (2 perioden van minimaal 12 effectieve weken: drie keer per week 20 minuten volgens een planmatig effectief gebleken aanpak).

1.1 Oorzaken van dyslexie

In verreweg de meeste gevallen is sprake van een probleem op het terrein van **de fonologische verwerking en toegankelijkheid van taalkennis**. De lees- en spellingproblemen zijn een gevolg van een **onvolledige en/of moeizame automatisering van het lees-/spellingproces**. Het gaat hierbij om het vlot herkennen van klankstructuur van woorden en omzetten van schrift in een corresponderende klankcode. Kinderen met dyslexie lezen en spellen vaak langzamer en de problemen nemen toe naarmate de lees- of spellingtaak complexer wordt en bij tijdsdruk of spanning. Daarbij ondervinden zij moeilijkheden bij het vloeiend lezen van een verhaal en het begrijpen van teksten. **De precieze oorzaak van dyslexie is nog niet aangetoond**. Wel weten we dat er sprake is van een **erfelijke component**. Als een kind een ouder heeft met dyslexie, heeft hij ongeveer 40% kans er ook aanleg voor te hebben. De genetische aanleg is zeker niet allesbepalend, ook kinderen zonder familielid met dyslexie kunnen dyslectisch zijn.

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

1.2 Gevolgen van dyslexie

Ernstige lees-/spellingproblemen kunnen grote gevolgen hebben voor het desbetreffende kind. Er zijn vakspecifieke problemen, gevolgen voor de schoolloopbaan en sociaal- emotionele gevolgen.

Problemen bij het leren algemeen

Dyslectische kinderen hebben een beperkt arsenaal aan leerstrategieën, een trage verwerking van (talige) informatie als gevolg van een algemeen automatiseringsprobleem. De prestaties nemen zichtbaar af bij dubbeltaken en werken onder tijdsdruk. Dit valt het meest op in toetsituaties. Dyslectische kinderen snappen vaak complexe vragen niet, terwijl ze het antwoord wel weten. Dit komt doordat dyslectici moeite hebben met het plannen en vasthouden van de volgorde van denkstappen. Daarnaast hebben zij moeite met het onthouden van meervoudige instructies, terwijl zij de afzonderlijke taken wel kunnen uitvoeren. Dit heeft te maken met het feit dat dyslectici vaak een beperkt kortetermijngeheugen hebben. Het overschrijven van het bord en informatie noteren die de leerkracht dicteert, kost moeite. Dyslectici hebben vaak woordvindingsproblemen. Verder valt op dat dyslectische kinderen weinig leerstrategieën kennen en vaak niet de meest efficiënte kiezen. Dat komt omdat ze te weinig instructie krijgen in leerstrategieën en de instructie blijft op een te abstract niveau. De instructie is vaak alleen auditief, terwijl dyslectici behoefte hebben aan visuele ondersteuning bijvoorbeeld door pictogrammen.

Problemen bij het lezen

Een laag leestempo (met of zonder veel leesfouten) leidt soms tot problemen met begrijpend lezen. Hiermee hangt samen dat kinderen minder lezen, doordat het lezen zoveel moeite kost, waardoor de ontwikkeling van de (lees)woordenschat kan achterblijven. De leesproblemen vallen het meest op bij hardop lezen, waarbij het leestempo traag is en de lezer overwegend spellend of raden leest. De meeste moeite hebben dyslectici met het onthouden van letters, analyseren en synthetiseren van woorden, het aangeven van de positie van een klank in een woord en het hersynthetiseren van een woord als bepaalde klanken worden weggelaten of worden toegevoegd.

Problemen bij het spellen

De spellingproblemen van dyslectische kinderen komen het meest tot uiting bij spontane schrijfproducten. Moeite hebben met spelling belemmert het schrijven van teksten waar een idee of verhaallijn uiteen wordt gezet. Ze maken langdurig veel basale spellingfouten, ze kennen en onthouden weinig tot geen spellingregels en ze corrigeren zichzelf niet. Van de spellingregels die dyslectici wel kennen, weten ze vaak niet wanneer en hoe ze deze moeten toepassen. Dyslectische kinderen schrijven vaak onleesbaar en ze maken veel doorhalingen. Bij kinderen die wel leesbaar schrijven, valt het trage schrijftempo op.

Problemen bij het rekenen

Dyslectische kinderen hebben moeite met (snel) rekenen en onthouden van symbolen. Zij draaien nog wel eens getallen boven de 10 om en hebben moeite met volgordes. Er worden leesfouten gemaakt bij vraagstukken die woorden bevatten.

Met opmaak: Kopstek, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Kopstek

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

Problemen bij het kosmisch onderwijs

Dyslectici hebben moeite met het onthouden of ophalen van namen uit het geheugen, dit is bijvoorbeeld een probleem bij topografie. Daarnaast hebben zij moeite met het snel en accuraat lezen van (lange) teksten en problemen bij het maken van verslagen.

Problemen bij vreemde talen

Bij vreemde talen is het voor dyslectische kinderen lastig om nieuwe woorden te leren, te spellen en te lezen.

Gevolgen voor de schoolloopbaan

Er bestaan verschillen in de mate waarin de lees- en spellingproblemen als een last worden ervaren. In alle gevallen geldt dat flink wat doorzettingsvermogen nodig is. Het onderwijs kan hierin een ondersteunende rol spelen door het beschikbaar stellen van compenserende hulpmiddelen.

Sociaal-emotionele gevolgen

Kinderen die hun lees-/spellingproblemen om wat voor reden dan ook niet accepteren, zich niet competent voelen en een laag zelfbeeld hebben, krijgen in de meeste gevallen (ernstige) sociaal emotionele problemen. Hierbij moet ook rekening gehouden worden met:

1. Risicofactoren in de omgeving (acceptatie van ouders en leraren, eisen van de omgeving, onvoldoende ondersteuning, stress in het gezin);
2. Risicofactoren met betrekking tot kindkenmerken (aandachtsstoornis, andere ontwikkelingsstoornissen, aangeleerde hulpeloosheid, motivatieproblemen);
3. Riskant probleemgedrag (antisociale gedragsproblemen, autoriteitsproblemen, onvoldoende band met het schoolleven, problematische omgang met leeftijdsgenoten).

Conclusie

Dyslexie is een complex probleem, dat verder gaat dan het niet goed kunnen lezen en/of spellen. Het heeft invloed op het hele cognitieve functioneren en, als het niet op tijd wordt onderkend op school, ook op de sociaal- emotionele ontwikkeling van het kind. In de bovenbouw is het daarom van belang bij alle vakken rekening te houden met de lees- en spellingsproblemen.

Kinderen met een dyslexieverklaring hebben recht op specifieke maatregelen of faciliteiten. De maatregelen en faciliteiten waar kinderen op Montessorischool Ede recht op hebben, staan beschreven in 5.2 (dit is een lijst waar leerkrachten en kinderen in samenspraak uit kunnen kiezen en die wij als school goedgekeurd hebben).

Een dyslexieverklaring is **onbeperkt geldig**. Het kan wenselijk zijn bepaalde onderdelen van de verklaring na verloop van tijd aan te passen aan de dan geldende omstandigheden met het oog op veranderingen in aanpak en faciliteiten.

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

2. Signalering van dyslexie

Vroegtijdige signalering van dyslexie heeft op Montessorischool Ede een hoge prioriteit. Er zijn in alle groepen, vanaf groep 1 tot en met groep 8, observatie-, meet- en toetsmomenten tijdens een schooljaar. Deze toetsmomenten en interventieperiodes staan per groep beschreven in een stappenschema, waarbij als richtlijn de protocollen "Leesproblemen en dyslexie groep 1-2, 3, 4 en 5-7" van het Expertisecentrum Nederland zijn genomen. De leerkrachten volgen het stappenschema (hoofdstuk 3) van hun leerjaar, zodat iedere leerkracht dezelfde aanpak biedt. Ieder schooljaar wordt de toetskalender door de kwaliteitscoördinator aangepast aan de geldende data en weeknummering van dat betreffende schooljaar.

2.1 Afname leestoetsen

In de groepen 3 t/m 8 wordt in januari en juni het leesniveau bepaald aan de hand van de DMT en de AVI leeskaarten. De AVI leeskaarten geven inzicht in het technisch lezen van teksten. We onderscheiden hierbij het beheersingsniveau en het instructieniveau. Het beheersingsniveau is het niveau waarop een kind zelfstandig kan lezen. Het instructieniveau is het niveau tussen het beheersingsniveau en het niveau waarop het kind dusdanig veel fouten maakt bij het lezen van een tekst en dusdanig veel tijd nodig heeft bij het lezen van een tekst dat dit niveau nog te hoog gegrepen blijft (frustratieniveau).

De DMT staat voor Drie-Minuten-Toets. Dat is een test van 3 minuten waarin een kind zo snel en foutloos mogelijk losse woordjes hardop leest. Deze toetsen vinden plaats vanaf de tweede helft van het schooljaar in groep 3, wanneer het kind voor het eerst leert lezen.

Overzicht streefdoelen per periode:

Periode	Groep	Streefdoel
Maart	3	AVI start -M3
Juni	3	AVI E3
Januari	4	AVI M4
Juni	4	AVI E4
Januari	5	AVI M5
Juni	5	AVI E5
Januari	6	AVI M6 - E6
Juni	6	AVI E6 - M7
Januari	7	AVI M7
Juni	7	AVI E7
Januari	8	AVI uit

AVI M7 is het minimale niveau om met het lezen van teksten in onze maatschappij te functioneren. Ons streven is dat 95 % van de kinderen van groep 6 in AVI M7 lezen. Zij beheersen dan het E6 niveau en kunnen dan de meeste teksten vlot technisch lezen. Hierdoor kan de aandacht zich meer gaan richten op de inhoud van de tekst.

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

2.2 Afname spellingstoetsen

In januari en juni worden de spellingtoetsen van Leerling in beeld voor groep 3 t/m 7 afgenomen.

De uitslagen van Leerling in beeld worden als volgt geïnterpreteerd:

I-niveau: De 20% hoogst scorende kinderen, hoogste 10% scoort I+-niveau

II-niveau: De 20% kinderen die boven tot ruim boven het landelijk gemiddelde scoren

III-niveau: De 20% kinderen rond het landelijk gemiddelde scoren

IV-niveau: De 20% kinderen die ruim onder het landelijk gemiddelde scoren

V-niveau: De 20% laagst scorende kinderen, laagste 10% scoort V -niveau

2.3 De zwakke lezers en spellers

Kinderen die opvallen en een V of V - score behalen op de bovenstaande toetsen, worden besproken met de KC-er. Kinderen die een lage IV-score halen worden nauwkeurig gevolgd.

Vanaf januari 2022 zijn de criteria als volgt:

Een kind komt in aanmerking voor een onderzoek naar ernstige dyslexie wanneer er op drie opeenvolgende meetmomenten op Woordlezen/DMT: V-(min)-score of E-score (laagste 10%) is. Er moet worden aangetoond dat er minstens een half jaar extra begeleiding, van 3x per week 20 minuten is geweest, waarvan het effect beperkt is. Een kind komt ook met een bijkomende stoornis voor vergoede behandeling in aanmerking, onder de voorwaarde dat er geen belemmerende factoren aanwezig zijn voor de uitvoerbaarheid van de behandeling.

Mochten ouders geen onderzoek willen laten doen, maar er is toch een discrepantie binnen de vakgebieden, en school heeft nog steeds het vermoeden van dyslexie, dan zal dit in de overdracht naar het VO ter sprake komen. De scholen voor voortgezet onderwijs screenen tegenwoordig alle kinderen aan het begin van de brugklas op dyslexie. Wellicht kan daar een diagnose dyslexie uit voortvloeien.

2.4 De doorgaande lijn

In de stappenschema's per groep staan welke toetsen wanneer afgenomen worden en welke stappen daarna ondernomen worden (zie hiervoor hoofdstuk 3). De KC-er bewaakt dit proces en ziet toe op het verloop van de uitvoering op het gebied van het op het juiste moment afnemen van de toetsen en dat de onderwijsplannen worden uitgevoerd volgens het daaruit komende aanbod. De doelen worden geëvalueerd middels het maanddagboek, waarna er een mogelijke bijstelling plaats kan vinden.

2.5 Groeps- en kindbespreking

Op het rooster staat 3 keer per jaar een groepsbespreking gepland. Tijdens deze bespreking wordt de groep als geheel bekeken en besproken. De KC-er bekijkt de toetsresultaten en signaleert samen met de leerkracht de zorgkinderen. Deze kinderen komen wanneer dit wenselijk is in de kindbespreking. Dit is het geval wanneer de leerkracht aangrijpingspunten/kansen zoekt in de begeleiding van dit kind. Mochten er na de kindbespreking nog vragen zijn, dan komt het kind in het OT. Voor het OT geven ouders toestemming en ouders zijn hier bij voorkeur ook bij aanwezig. De toetsresultaten worden geanalyseerd in groepsoverzichten door de leerkrachten waarbij het handelen van de leerkracht voorop staat. De duiding van de analyses gaat middels 4D (data-duiden-doelen-doen).

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

3. Stappenschema per groep

3.1 Groep 3 Technische leesvaardigheid en spelling

Meetmoment	Periode	Actie door de leerkracht en intern begeleider
	Aanvang groep 3	Beginsituatie vastleggen: - Doelen uit groep 2 op het gebied van taal/lezen worden meegenomen in het onderwijs van groep 3. Dit komt uit de overdracht van groep 2, waarbij de KIJK-registratie leidend is. - Bij de ontwikkeling worden de volgende gebieden extra in de gaten gehouden: klank-letterkoppeling, leesrichting en de auditieve analyse + synthese.
Tussenmeting 1 Invoeren in Parnassys	Oktober/november na ongeveer 8 tot 10 weken onderwijs	- Herfstsignalering na thema 3 Lijn 3. - AVI kaart (bij kinderen waar een niveau verwacht mag worden)
	November/december/januari	Kinderen die uitvallen worden extra begeleid in de groep. Zij werken doelgericht aan het leesonderwijs.
Hoofdmeting 1	Januari/februari	Afname bij alle kinderen: - Afnemen DMT 1A/2A (Bij een score van 25 of lager op kaart 1, kun je ervoor kiezen kaart 2 te laten vervallen.) - Afnemen spelling van Leerling in beeld M3 - Afnemen AVI (volg lijn kind eerst A afname daarna B bij volgende meting hetzelfde niveau)
	Februari/maart/april	Kinderen die uitvallen worden extra begeleid in de groep. Zij werken doelgericht aan het leesonderwijs. Kinderen met een E-score op de DMT-toets krijgen een maanddagboek voor technisch lezen waarin maandelijks de vorderingen worden bijgehouden.
Tussenmeting 2 Invoeren in Parnassys	April	Bij een onvoldoende score bij hoofdmeting 1 in januari/februari, per gebied: <i>Onvoldoende leesvaardigheid (E-score bij hoofdmeting 1):</i> DMT kaart 1A/2A afnemen Tussenevaluatie toevoegen aan maanddagboek.
	April-Mei/Juni	Kinderen die uitvallen worden extra begeleid in de groep. Zij werken doelgericht aan het leesonderwijs. De maanddagboekjes van de kinderen met een E-scoren worden bijgehouden.
Hoofdmeting 2	Mei/Juni	Afname bij alle kinderen:

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

		1. Afnemen DMT 1B, 2B en 3B. (Bij een score van 23 of lager op kaart 2, kun je ervoor kiezen kaart 3 te laten vervallen.) 2. Afnemen spelling van Leerling in beeld E3 3. Afnemen AVI (volg lijn kind eerst A afname daarna B bij volgende meting hetzelfde niveau)
	Juni/ Juli	Maanddagboekjes evalueren en afsluiten/ doorzetten naar volgend schooljaar.

Volg de risicolezers goed. Van de kinderen die onvoldoende scoren op de mondelingen toetsen van Lijn 3, worden de toetsuitslagen opgeslagen in Parnassys.

Elk moment kan het startpunt zijn van extra begeleiding. Let op: risicolezers hoeven geen dyslexie te hebben! Als de taal-leesontwikkeling van het kind in groep 3 achterblijft, kun je ingrijpen (interventie) met extra begeleiding en oefening. Voor kinderen met dyslexie is het uiterst belangrijk om zoveel mogelijk te lezen. Zij moeten veel extra leeskilometers maken. Daarnaast is het belangrijk om veel aan begrijpend luisteren te doen. Dit is de basis voor later leessucces. Begrijpend luisteren kun je spelenderwijs inpassen als je interactief gaat voorlezen. Het verhoogt bovendien de leesbeleving. De leesbeleving is vaak een onderschatte factor.

Met opmaak: Kopstek, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Kopstek

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

3.3 Groep 4: Technische leesvaardigheid en spelling

Meetmoment	Periode	Actie door de leerkracht en intern begeleider/leesspecialist
	Aanvang groep 4	Beginsituatie vastleggen: - Extra doelen uit groep 3 op het gebied van taal/lezen worden meegenomen in het onderwijs van groep 4. Kinderen met een E-score op de DMT E3 krijgen een maanddagboekje. - Kinderen die uitvallen worden extra begeleid in de groep.
Tussenmeting 1 DMT invoeren in Parnassys Spelling invoeren in Leerling in beeld	Oktober/november	<i>Bij onvoldoende leesvaardigheid (E-score bij hoofdmeting 2) :</i> - DMT kaart 1B, 2B en 3B Tussenevaluatie toevoegen aan maanddagboek. <i>Bij onvoldoende spellingvaardigheid (IV of V-score bij hoofdmeting 2):</i> - Spelling van Leerling in beeld E3 afnemen.
	Oktober/november - Januari/februari	Kinderen die uitvallen worden extra begeleid in de groep. Zij werken doelgericht aan het leesonderwijs. De maanddagboekjes van de kinderen met een E-scoren worden bijgehouden.
Hoofdmeting 1	Januari/februari	Afname bij alle kinderen: - Afnemen DMT 1A, 2A, 3A - Afnemen spelling van Leerling in beeld M4 - Afnemen AVI (volg lijn kind eerst A afname daarna B bij volgende meting hetzelfde niveau) Maanddagboekjes evalueren en afsluiten/doorzetten naar volgende periode.
	Februari /maart/ april	Kinderen die uitvallen worden extra begeleid in de groep. Zij werken doelgericht aan het leesonderwijs. Kinderen met een E-score op de DMT-toets krijgen een maanddagboek voor technisch lezen waarin maandelijks de vorderingen worden bijgehouden.

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

Tussenmeting 2 Invoeren in Parnassys	April	Bij een onvoldoende score bij hoofdmeting 1 in januari/februari, per gebied: <i>Onvoldoende leesvaardigheid (E-score bij hoofdmeting 1):</i> - DMT kaart 1A, 2A en 3A afnemen Tussenevaluatie toevoegen aan maanddagboek.
	April -mei/juni	Kinderen die uitvallen worden extra begeleid in de groep. Zij werken doelgericht aan het leesonderwijs. De maanddagboekjes van de kinderen met een E-scoren worden bijgehouden.
Hoofdmeting 2	Mei/juni	Afname bij alle kinderen: 1. Afnemen DMT 1B, 2B, 3B 2. Afnemen spelling van Leerling in beeld E4 3. Afnemen AVI (volg lijn kind eerst A afname daarna B bij volgende meting hetzelfde niveau)
	Juni/ juli	Maanddagboekjes evalueren en afsluiten/ doorzetten naar volgend schooljaar.

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

3.4 Groep 5-8: Leesvaardigheid bevordering (Groep 6 doet alleen mee met AVI / DMT bij onvoldoende leesvaardigheid)

Meetmoment	Periode	Actie door de leerkracht en intern begeleider/ leesspecialist
	Aanvang groep	Beginsituatie vastleggen: 1. Extra doelen uit de vorige groep op het gebied van taal/lezen worden meegenomen in het onderwijs van nieuwe groep. Kinderen met een E-score op de DMT (vorige hoofdmeting) krijgen een maanddagboekje. 2. Kinderen die uitvallen worden extra begeleid in de groep.

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

Tussenmeting 1 DMT invoeren in Parnassys Spelling invoeren in Leerling in beeld	Oktober/november	<i>Bij onvoldoende leesvaardigheid (E-score bij hoofdmeting 2) :</i> - DMT kaart 1B, 2B en 3B Tussenevaluatie toevoegen aan maanddagboek. <i>Bij onvoldoende spellingvaardigheid (IV of V-score bij hoofdmeting 2):</i> - Spelling van Leerling in beeld vorige hoofdmeting afnemen. Bij kinderen die een jaar onder hun niveau lezen AVI kaart B afnemen.
	Oktober/november - Januari/februari	Kinderen die uitvallen worden extra begeleid in de groep. Zij werken doelgericht aan het leesonderwijs. De maanddagboekjes van de kinderen met een E-score worden bijgehouden.
Hoofdmeting 1	Januari/februari	Afname bij alle kinderen: 1. Afnemen DMT 1A, 2A, 3A. Wanneer AVI plus is behaald en DMT op een II niveau zit, geen DMT meer afnemen. 2. Afnemen spelling van Leerling en beeld de M-toetsen 3. Afnemen AVI (volg lijn kind eerst A afname daarna B bij volgende meting hetzelfde niveau), wanneer AVI plus is behaald, nog 1x per jaar afnemen. Bij hoofdmeting 1. Maanddagboekjes evalueren en afsluiten/doorzetten naar volgende periode.
	Februari/maart/ april	Kinderen die uitvallen worden extra begeleid in de groep. Zij werken doelgericht aan het leesonderwijs. Kinderen met een E-score op de DMT-toets krijgen een maanddagboek voor technisch lezen waarin maandelijks de vorderingen worden bijgehouden.
Tussenmeting 2 Invoeren in Parnassys	April	Bij een onvoldoende score bij hoofdmeting 1 in januari/februari, per gebied: <i>Onvoldoende leesvaardigheid (E-score bij hoofdmeting 1):</i> - DMT kaart 1A, 2A en 3A afnemen Tussenevaluatie toevoegen aan maanddagboek.
	April -mei/juni	Kinderen die uitvallen worden extra begeleid in de groep. Zij werken doelgericht aan het leesonderwijs.

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

		De maanddagboekjes van de kinderen met een E-scoren worden bijgehouden.
Hoofdmeting 2	Mei/juni	Afname bij alle kinderen: 1. Afnemen DMT 1A, 2A, 3A. Wanneer AVI plus is behaald en DMT op een II niveau zit, geen DMT meer afnemen. 2. Afnemen spelling van Leerling in beeld de E-toetsen 3. Afnemen AVI (volg lijn kind eerst A afname daarna B bij volgende meting hetzelfde niveau), wanneer AVI plus is behaald, nog 1x per jaar afnemen. Bij hoofdmeting 1.
	Juni/ juli	Maanddagboekjes evalueren en afsluiten/doorzetten naar volgend schooljaar.

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

3.5 Leerling in beeld toetsen analyse

Bij de toetsen van Leerling in beeld, die we afnemen tijdens de hoofdmeting, wordt een score beoogd van III. Er wordt bij de midden en eind toetsen ook gekeken naar de vaardigheidsgroei van het kind. Het gaat erom dat een kind met extra begeleiding wel voldoende groeit. Het analyseren van de scores volgens 4D doen wij binnen ons groepsoverzicht. Hier worden de kinderen ingedeeld in 3 groepen te weten uitdagend, basis en ondersteuning. Op basis hiervan krijgen de kinderen hun aanbod. Wanneer er tijdens drie opeenvolgende meetmomenten op Woordlezen/DMT een V-(min)-score of E-score (laagste 10%) is behaald, waarbij er extra begeleiding heeft plaatsgevonden, kan er een dyslexieonderzoek worden aangevraagd.

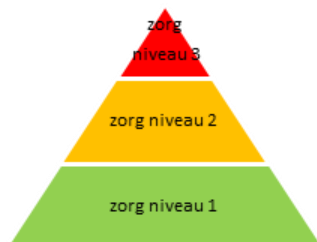
LIB begrijpend lezen:

De toets E3 begrijpend lezen wordt alleen afgenomen bij de kinderen die minimaal AVI M3 beheersen. De toets M4 begrijpend lezen wordt alleen afgenomen bij de kinderen die minimaal AVI M3 beheersen. Zodra een kind een dyslexie verklaring heeft wordt de toets LIB begrijpend lezen digitaal afgenomen. De eerste keer zal dit onder begeleiding zijn.

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

4 Zorniveaus

Zorniveau	Wat doen wij	Wie?
Niveau 1 Goed lees- en spellingonderwijs in de klas	1. Kwaliteit instructiegedrag en klassenmanagement 2. Juist gebruik van effectieve methodes 3. Gebruik leerlingvolgsysteem	Leerkracht
Niveau 2 Extra zorg in de groepssituatie door de leerkracht (25% zwakste kinderen van de leerlingen)	4. Vaststellen van potentiële uitvallers en voldoende differentiatie in de klas	Leerkracht
Niveau 3 Specifieke interventies en/of ondersteuning in de school door de leraarondersteuner (zwakste 10 % van de kinderen)	5. Bespreken in groepsbespreking, waarna mogelijk een kindbespreking volgt 6. Vaststellen van potentiële kinderen met ernstige lees-/spellingproblemen en instructie individueel of in kleine groepjes 7. Vaststellen mate van achterstand en hardnekkigheid en eventueel vermoeden van dyslexie	Leerkracht Overleg met KC-er
Niveau 4 Diagnostiek en behandeling in een zorginstituut (zwakste 4% van de kinderen)	8. Vaststellen van dyslexie (psychodiagnostisch onderzoek) 9. Gespecialiseerde dyslexie behandeling	KC-er Gemeente Externe behandelaar

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

4.1 Zorgniveau 1 Goed lees- en spellingonderwijs in de klas

- Effectief leesonderwijs op groepsniveau
- Effectief gebruik van de methode
- Voldoende tijd voor leesonderwijs (zie tabel hieronder)
- Verlengde instructie (herhalen klassikale instructie) aan de instructietafel
- Hanteren leerlingvolgsysteem
- Kwaliteit van de instructie
- Klassenmanagement

Groep	Geplande tijd per week	Doelgerichte instructie en oefening
1 - 2	300 – 480 minuten	Minimaal elke dag een uur werken aan doelgerichte taalactiviteiten. Belangrijke onderdelen: - Beginnende geletterdheid - Fonemisch bewustzijn en letterkennis - Mondelinge taalontwikkeling - Woordenschat - Voorlezen Naast de doelgerichte taalactiviteiten in alle activiteiten impliciet aandacht voor taalontwikkeling
3	420 minuten 60 minuten 45 minuten Totaal: 525 minuten	Bij het gebruik van een geïntegreerde methode voor lezen, taal en spelling. (Lijn 3) Begrijpend lezen Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
4	150 - 180 minuten 45 minuten 60 - 90 minuten Totaal: 285 – 345 minuten	Voortgezet technisch lezen Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met leesbegrip en woordenschatontwikkeling Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing
5	120 - 150 minuten 60 minuten 45 minuten 60 - 90 minuten Totaal: 240 – 300 minuten	Voortgezet technisch lezen Begrijpend lezen: Nieuwsbegrip binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

6	120 minuten	Voortgezet technisch lezen
	60 - 90 minuten	Begrijpend lezen: Nieuwsbegrip binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	30 minuten	Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	60 - 90 minuten	Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing
	Totaal: 240 – 300 minuten	
7 - 8	30 - 60 minuten	Onderhouden van voortgezet technisch lezen
	90 - 120 minuten	Begrijpend lezen: Nieuwsbegrip binnen de zaakvakken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	30 minuten	Voorlezen, leesvormen en gevarieerde activiteiten rond boeken in samenhang met woordenschatontwikkeling
	60 - 90 minuten	Taal; spreken en luisteren, spellen, stellen, woordenschat, taalbeschouwing
	Totaal: 240 – 300 minuten	

Bij een hoofdmeting van een IV of V score over naar zorgniveau 2.

4.2 Zorgniveau 2 Extra begeleiding in de klas

Het gaat hier om extra, aangepaste instructie.

- Meer instructie, meer leertijd, meer oefentijd
- 3x20 min (of in ieder geval 60 minuten) per week begeleiding
- Aangepaste instructie in kleine stappen, extra verwerking
- Gebruik van aanvullende materialen uit de gebruikte methode, eventueel materiaal uit andere methodes.
- Evaluatie na 10 tot 12 weken.

Herhaling van de instructie aan de instructietafel is niet voldoende!

Invulling voor lezen

De ondersteuning staat in de aanbodkaart lezen gedocumenteerd. Een organisatorische mogelijkheid is dat de leestijd in de klas wordt benut voor extra instructie en dat de leestijd (de leeskilometers) op een ander moment wordt geboden met bijvoorbeeld tutorlezen.

Geschikte methode:

- Leesinterventieprogramma de Zuid-Vallei (LIP)

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

Invulling voor spelling

Een goede methode is een methode die uitgaat van de klankvorm van woorden. De ondersteuning staat in de aanbodkaart spelling gedocumenteerd. Op Montessorischool Ede gebruikte methode Spelling langs de lijn voldoet hieraan. De filmpjes van Staal zouden een verdere toevoeging kunnen zijn. Naast deze methode gebruiken we BLOON in de klas en voor thuis.

4.3 Zorgniveau 3 Extra begeleiding buiten de klas

De ondersteuning op zorgniveau 3 wordt geboden door een leraarondersteuner die wordt aangestuurd door de leerkracht in samenwerking met de kwaliteitscoördinator. Zorgniveau 3 gaat in wanneer dit tijdens de groepsbespreking besproken is gekomen en wij dus ondanks de inzet op zorgniveau 2 onvoldoende groei zien. Niveau 2 komt dan te vervallen en we gaan dan door met niveau 3.

Het gaat hier om een extra intensieve en systematische aanpak.

- Zeer intensieve begeleiding met een aanvullend lees/spellingprogramma
- Intensieve en systematische aanpak door het inzetten van een specifieke interventie
- 3x20 min (of in ieder geval 60 minuten) per week begeleiding
- Liefst individueel. Anders maximaal 4. Je moet dan in het groepsplan onderbouwen wat de meerwaarde van een groepje is: hoe wordt de groep ingezet en welke processen worden dan gestimuleerd.
- Hulp gericht op hiaten in ontwikkeling en vaardigheden. Analyse wordt voorafgaand gemaakt m.b.v. PI-dictee of foutenanalyse van LVS (in geval van spelling) of kwalitatieve en kwantitatieve analyse van het leesgedrag m.b.v. AVI en/of DMT.

Invulling voor lezen

De ondersteuning staat in de aanbodkaart lezen gedocumenteerd. Een organisatorische mogelijkheid is dat de leestijd in de klas wordt benut voor extra instructie en dat de leestijd (de leeskilometers) op een ander moment wordt geboden met bijvoorbeeld tutorlezen.

Geschikte methode:

- Connect klanken & letters, Connect woordherkenning, Connect vloeiend lezen
- RALFI-lezen
- Leesinterventieprogramma de Zuid-Vallei (LIP)

Invulling voor spelling

De ondersteuning staat in de aanbodkaart spelling gedocumenteerd.

Geschikte methode:

- Zuid-Vallei spelling

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

4.4 Diagnostiek en behandeling in het zorginstituut

Wanneer een kind in aanmerking komt voor een dyslexie onderzoek, dan zijn alle zorgniveaus doorlopen en zien wij onvoldoende groei ondanks de extra ondersteuning. Er is sprake van drie opeenvolgende meetmomenten met een V-(min)-score of E-score (laagste 10%) op de DMT.

5 Aanvraag dyslexie onderzoek

Voor een beperkte groep kinderen is goed onderwijs en intensivering van de begeleiding op zorgniveau 2 en 3 ontoereikend. Voor deze kinderen is behandeling door een zorgverlener wenselijk. Kinderen kunnen pas worden doorverwezen naar de zorg als er sprake is van een ernstige achterstand die blijft bestaan, ook na herhaalde interventies. Pas dan kan een vermoeden van dyslexie worden uitgesproken en kan het kind worden aangemeld voor gespecialiseerde diagnostiek.

Het onderwijs onderbouwt de ernst van het lees-/spellingprobleem door aan te tonen dat er sprake is van een ernstige, hardnekkige achterstand. Concreet betekent dat het volgende:

- De school toont aan goed onderwijs en intensieve begeleiding geboden te hebben die voldoet aan kenmerken van effectief onderwijs.
- De school toont aan dat een kind desondanks zeer lage leesscores behaalt op 3 achtereenvolgende meetmomenten. Het gaat dan om 3 keer een V- score op de DMT (laagste 10%).

5.1 Stappenplan onderzoek

- 1) School vult het leerlingdossier versie 5.0 van 'dyslexie centraal' in en bespreekt dit met ouders.
- 2) School vult met ouders het formulier gegevensuitwisseling aanvraag vergoede dyslexiezorg in. Ouders maken dan al een keuze voor een zorgaanbieder. Binnen Ede kunnen dit RID, Opdidakt, Marant, Dekker & Dooyeweerd en Driestar educatief zijn.
- 3) Beide documenten worden verzonden naar de poortwachter van de gemeente.
- 4) De poortwachter leest de documenten en geeft dan wel/geen beschikking voor dyslexie onderzoek af.
- 5) Bij een positief advies kan de gekozen zorgaanbieder aan de slag met het onderzoek. Bij een negatief advies komt naar voren wat er nog mist aan informatie, waarom de beschikking niet is afgegeven. School gaat opnieuw hiermee aan de slag in overleg met ouders. Start weer bij stap 1.
- 6) Uitvoering onderzoek waarbij er wordt aangetoond of er wel/niet sprake is van ernstige dyslexie.
- 7) Bij toewijzing ernstige dyslexie: Afgeven vergoede behandeling.
- 8) De zorgaanbieder stelt in samenspraak met ouders en school (leerkracht en kc-er) het behandelplan op, waarin opgenomen het aantal behandeluren en de gewenste vervolgstappen.
- 9) De behandelaar voert de behandeling uit volgens het opgestelde behandelingsplan. In het geval van Opdidakt zal de behandeling op school zijn, dit is bij andere schoolbegeleidingsdiensten niet altijd het geval. Het gaat om 40 of 60 behandelingen. Eens in de 20 weken is er een tussenevaluatie. Na 40 behandelingen gaat men onderzoeken of het betreffende kind voldoende vooruitgang heeft geboekt en of een vervolg van 20 behandelingen wenselijk is. Hierbij is inzet thuis van cruciaal belang.
- 10) De behandelaar draagt de ondersteuning van het kind in een schriftelijk rapport en een eindgesprek over aan de ouders en school. De zorgaanbieder stuurt bericht aan de gemeente.

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

Met opmaak: Koptekst, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Koptekst

5.2 Specifieke maatregelen of faciliteiten

Bij zowel dyslexie als ernstige dyslexie komt het kind in aanmerking voor de volgende compenserende maatregelen:

- Digitale toetsen bij de M/ E toetsen van Leerling in beeld. (Voor kinderen met dyslexie in groep 4 worden de toetsen voorgelezen. Vanaf groep 5 maken we gebruik van de digitale toetsen. De eerste keer zal dit onder begeleiding zijn.)
- Digitale toets bij de doorstroomtoets.

De leerkracht stelt in samenspraak met het kind een dyslexiekaart op, waarin zeker 5 van onderstaande compenserende maatregelen worden opgenomen.

6 Dyslexie in de klas

Hoe help je een kind met dyslexie in de dagelijkse praktijk?

- 1) Verleng de leertijd voor het kind. Reken op 20 minuten extra per dag, liefst elke dag, maar minimaal 3 keer in de week.
- 2) Houd het kind zo lang mogelijk bij de groep. Ga niet over op een apart programma. Deze kinderen hebben vooral méér tijd nodig.
- 3) Activeer het leergedrag. Motiveer het kind om de aandacht op de taak te richten.
- 4) Verkort taken voor het kind; het heeft immers veel meer moeite met de stof dan anderen.
- 5) Laat het kind niet te veel (over)schrijven, dit kost te veel tijd en inspanning, die beter voor het eigenlijke leerproces gebruikt kan worden.
- 6) Zorg voor veel succeservaringen.
- 7) Als het kind een verhaal moet schrijven, stimuleer het dan om korte zinnen te maken.
- 8) Ga genuanceerd om met fouten.
- 9) Laat het kind niet het eigen taalwerk nakijken, het herkent immers de fouten niet. Als het kind toch zal nakijkt, omdat het zo minder opvalt, val dan niet over de fouten die nog in het werk zitten.
- 10) Geef veel positieve feedback; dyslectisch zijn knaagt al genoeg aan je zelfvertrouwen.
- 11) Gebruik veel visuele ondersteuning.
- 12) Maak gebruik van auditieve en sensomotorische kanalen.
- 13) Herhaal veel.
- 14) Laat het kind een opdracht 2 keer lezen en daarna navertellen.
- 15) Laat het kind niet hardop voorlezen in de klas, tenzij het dat zelf graag wil.
- 16) Gebruik liever geen multiple choice vragen, vooral niet als de antwoorden bijna identiek lijken.
- 17) Overhoor mondeling, het kind kan zich op de leerstof concentreren i.p.v. op spelling en het lezen.
- 18) Geef extra tijd.
- 19) Laat de spelling niet meetellen bij andere vakken.
- 20) Oefen alleen de woorden die in het dictee terugkomen.
- 21) Geef het kind de spellingsregels op een kaartje, zodat het kan kijken. Automatiseren van de regels lukt immers vaak niet.
- 22) Pas de lay-out van teksten aan. Soms helpt vergroten, geel papier, enz. Overleg dit met het kind.
- 23) Laat werkstukken en/of ander werk op de computer maken.
- 24) Zorg bij wereldoriëntatie voor ingesproken boeken.
- 25) Zorg voor "makkelijk lezen"-boeken uit de bibliotheek.
- 26) Zet ICT in (webbrowsers die voorgelezen worden, zoals Browse aloud, softwareprogramma's zoals Leesladder, Schatkist met de muis, enz., overhoorprogramma's zoals WRTS, enz.).
- 27) Zet andere technologische middelen in.

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst

- 28) Gebruik gesproken toetsen.
- 29) Investeer in goede contacten met de ouders. Schakel de ouders in om thuis te lezen met het kind.

Wat zijn randvoorwaarden voor een goede begeleiding voor kinderen met dyslexie?

- 1) Zorgvuldige opbouw, zodat de vaardigheden die nodig zijn, stap voor stap kunnen worden opgebouwd.
- 2) Een dialoog tussen kind en leerkracht waardoor het kind ziet en hoort welke proces- of denkvaardigheden er nodig zijn om de taak succesvol uit te voeren. De leerkracht doet dus hardop voor hoe het denkproces verloopt.
- 3) Heel veel herhalen en kleine stapjes nemen.
- 4) Maak de instructie zo concreet mogelijk. Hoe meer met de werkelijkheid verbonden en visueel gemaakt, hoe beter het te onthouden is. Plaatjes van letters en leestekens of gebaren kunnen dus bijdragen aan het makkelijker leren.
- 5) Vanwege de enorme inspanning die deze kinderen moeten doen, is het nog belangrijker dan bij andere kinderen om te zorgen voor optimale mogelijkheden voor concentratie.
- 6) Zorg voor veel herhaling en werk concentrisch.

Andere tips:

- 1) Lees elke dag voor. De kinderen leren zo intonatie, nieuwe woorden en verhaalopbouw. Bovendien merken ze dat lezen leuk is.
- 2) Zorg voor een rijk aanbod aan teksten. Lees ook eens informatieve teksten, gedichten, kranten, enz.
- 3) Zorg dat lees- en schrijfpodochten betekenisvol en functioneel zijn.
- 4) Laat kinderen met dyslexie regelmatig samenwerken aan teksten. Zorg wel dat het niveauverschil bij samen lezen niet te groot is, anders wekt dit frustratie in de hand. Een vaste leeshulp die voor zwakke lezers moeilijke woorden uitlegt kan handig zijn.
- 5) Zorg voor stille momenten. Ook de leerkracht moet dan lezen en geen schriften nakijken. Zo laat je zien dat lezen leuk en waardevol is.
- 6) Laat kinderen die dat willen voorlezen. Dat kan aan je eigen klas zijn, maar soms ook aan lagere klassen. Zelfs zwakkere lezers vinden dit vaak geweldig om te doen.
- 7) Praat samen over gelezen boeken en over gemaakt schriftwerk.

Met opmaak: Kopstek, Inspringing: Links: -0,2 cm

Tabel met opmaak

Met opmaak: Kopstek

Tabel met opmaak

Met opmaak: Voettekst